

Analýza vplyvov k návrhu na schválenie všeobecného hospodárskeho záujmu na zabezpečenie bezpečnosti dodávok plynu prostredníctvom zaistenia zásob plynu v podzemných zásobníkoch zemného plynu v Slovenskej republike v roku 2025

Obsah:

- 1. Zhrnutie**
- 2. Úvod**
- 3. Popis súčasného stavu a vplyv uskladnenia plynu v podzemných zásobníkoch zemného plynu na bezpečnosť dodávky plynu**
- 4. Popis navrhovaného riešenia**
- 5. Analýza vplyvu navrhovaných opatrení na účastníkov trhu s plynom**
- 6. Analýza vplyvu navrhovaných opatrení na rozpočet verejnej správy**
- 7. Analýza vplyvu navrhovaných opatrení na podnikateľské prostredie**
- 8. Analýza vplyvu navrhovaných opatrení na odberateľov v domácnosti (analýza sociálnych vplyvov)**
- 9. Záver**

1. Zhrnutie

Táto analýza bola vypracovaná na základe § 24 ods. 2 zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon“) a obsahuje základné predpoklady, charakteristiku a odôvodnenie predkladaného návrhu na schválenie všeobecného hospodárskeho záujmu (ďalej len „VHZ“), ako aj kľúčové závery vykonanej analýzy vplyvu navrhovaných opatrení na účastníkov a trhu s plynom, na rozpočet verejnej správy a na podnikateľské prostredie.

Podstatou VHZ je stanovenie povinnosti pre spoločnosť Slovenský plynárenský priemysel, a.s., (ďalej len „SPP“) zabezpečiť uskladnenie plynu v podzemných zásobníkoch zemného plynu (ďalej len „PZZP“) na území Slovenskej republiky v množstve 17,754 TWh s cieľom posilniť bezpečnosť a plynulosť dodávok plynu pre odberateľov v Slovenskej republike vo vykurovacej sezóne 2025/2026.

Opatrenia vo VHZ zároveň podporia zabezpečenie plnenia povinností v zmysle článku 6a nariadenia EÚ 2017/1938 o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu (ďalej len „nariadenie“) a Vykonávacieho nariadenia EÚ 2024/2995, ktorým sa stanovuje trajektória plnenia s priebežnými cieľmi na rok 2025 pre každý členský štát s podzemnými zásobníkmi plynu na jeho území priamo prepojenými s jeho trhovou oblasťou (ďalej len „Vykonávacie nariadenie“) s nasledovnými hodnotami pre Slovenskú republiku:

- a) 8,877 TWh k 1. februáru 2025
- b) 3,949 TWh k 1. máju 2025
- c) 5,724 TWh k 1. júlu 2025
- d) 14,601 TWh k 1. septembru 2025
- e) 17,754 TWh k 1. novembru 2025

Navrhované VHZ by malo stanoviť, okrem povinnosti zabezpečiť uskladnenie určeného množstva plynu v PZZP pred vykurovacou sezónou 2025/2026, aj povinnosť využitia uskladneného plynu na účely dodávky koncovým odberateľom v Slovenskej republike. Práve

kombinácia týchto povinností je kľúčová pre zaistenie bezpečnosti a plynulosti dodávok plynu pre odberateľov v Slovenskej republike.

Na naplnenie PZZP v stanovenom množstve je potrebné povinnosti vo VHZ schváliť v dostatočnom časovom predstihu, umožňujúcim navtláčanie potrebného množstva zemného plynu do PZZP zohľadňujúc technické možnosti PZZP. Preto sa navrhuje schváliť VHZ v zmysle tohto návrhu v priebehu mája 2025.

Zohľadňujúc vyššie uvedené, ako aj ďalšie skutočnosti uvedené v tejto analýze, sa navrhuje určiť ako subjekt povinný plniť povinnosti vo VHZ SPP, ktorý plní na trhu dodávky plynu úlohy dodávateľa poslednej inštancie (ďalej len „DPI“).

Na základe vykonanej analýzy Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“) je využitie mechanizmu VHZ v zmysle § 24 ods. 2 zákona opodstatnené a spĺňa požiadavku proporcionality, ako aj kritériá určené v § 24 ods. 4 zákona.

Navrhované VHZ má vplyv na rozpočet verejnej správy v rozsahu najviac 57,2 mil. eur. Navrhované VHZ nemá priame finančné dopady na dodávateľov plynu ani dopad na iných účastníkov trhu s plynom. Navrhované VHZ a zabezpečenie zásob plynu pred vykurovacou sezónou by však mohlo mať stabilizačný vplyv na veľkoobchodné ceny plynu, z čoho sa dajú odvodiť nepriame pozitívne vplyvy na účastníkov trhu s plynom.

2. Úvod

Pojem VHZ v energetike definuje § 24 zákona, ako osobitný regulačný nástroj, prostredníctvom ktorého môžu byť uložené v mimoriadnych prípadoch vo všeobecnom hospodárskom záujme povinnosti vopred stanoveným účastníkom trhu s elektrinou a plynom.

Zákon v § 24 uvádza konkrétne vymedzenie VHZ v energetike a to, že VHZ schvaľuje na návrh MH SR vláda Slovenskej republiky. V zmysle § 24 ods. 1 písm. a) zákona sa všeobecným hospodárskym záujmom v energetike rozumie zabezpečenie, najmä *„bezpečnosti sústavy alebo siete vrátane zabezpečenia pravidelnosti, kvality a ceny dodávok elektriny a plynu a energetickej efektívnosti“*.

V zmysle uvedeného je teda zabezpečenie bezpečnosti a pravidelnosti dodávok plynu jedným z legitímnych cieľov VHZ.

Pred predložením návrhu VHZ ministerstvo vypracuje v zmysle § 24 ods. 2 zákona analýzu vplyvu navrhovaných opatrení na účastníkov trhu s plynom, na rozpočet verejnej správy a na podnikateľské prostredie. Ministerstvo navrhne vláde Slovenskej republiky schválenie VHZ len v prípade, že analýza opatrení vo všeobecnom hospodárskom záujme preukáže ich opodstatnenie.

Vykonaná analýza, ktorej kľúčové závery sú sumarizované v tomto dokumente, preukázala opodstatnenosť VHZ, a tiež splnenie ostatných požiadaviek vyplývajúcich z príslušnej zákonnej úpravy.

3. Popis súčasného stavu a vplyv uskladnenia plynu v podzemných zásobníkoch zemného plynu na bezpečnosť dodávky plynu

Právna úprava

Povinnosť uskladniť plyn v PZZP ustanovuje nariadenie v článku 6a. Jeho cieľom je zabezpečiť naplnenie PZZP v Európskej únii pred vykurovacou sezónou. Nariadenie a dotknutá povinnosť zohľadňuje najmä skúsenosti zo zimy 2021/2022, kedy na jej začiatku bol zaznamenaný relatívne nízky objem uskladneného plynu v PZZP členských štátov Európskej únie v porovnaní s predchádzajúcimi obdobiami, ako aj potrebu posilnenia úrovne bezpečnosti dodávok plynu. Povinnosť skladovania zohľadňuje aj pomer veľkosti celkovej uskladňovacej kapacity PZZP na území členského štátu voči celkovej spotrebe plynu dotknutého členského štátu.

Konkrétne, nariadenie v článku 6a ods. 1 ustanovuje povinnosť pre členské štáty splňať ciele naplnenia súhrnne pre kapacitu všetkých PZZP nachádzajúcich sa na ich území a priamo prepojených s trhovou oblasťou na ich území do 1. novembra každého roka na 90 %. Zároveň nariadenie v článku 6a ods. 2 ustanovuje, že cieľ naplnenia pre každý členský štát, v ktorom sa PZZP nachádzajú, je znížený na objem zodpovedajúci 35 % priemernej ročnej spotreby plynu za predchádzajúcich päť rokov pre daný členský štát. Pre Slovenskú republiku je vzhľadom na celkovú kapacitu PZZP na jej území rozhodujúce práve ustanovenie článku 6a ods. 2 a povinnosť naplniť PZZP.

Na základe článku 6a ods. 7 nariadenia tiež Európska komisia pravidelne prijíma Vykonávacie nariadenie, ktoré ustanovuje trajektóriu plnenia s priebežnými cieľmi na február, máj, júl a september. Trajektóriu plnenia s priebežnými cieľmi pre naplnenie PZZP v Slovenskej republike v roku 2025 stanovuje Vykonávacie nariadenie nasledovne:

Dátum	01.02.2025	01.05.2025	01.07.2025	01.09.2025	01.11.2025
Percento plnenia*	45 %	20 %	29 %	74 %	90 %
Potrebný objem (mil. m ³)	1 548	688	998	2 546	3 096
Potrebné množstvo (TWh)	16,656	7,403	10,738	27,395	33,313
Percento plnenia**	17,5 %	7,78 %	11,28 %	28,78 %	35 %
Potrebný objem (mil. m ³)	825	367	532	1 357	1 650
Potrebné množstvo (TWh)	8,877	3,949	5,724	14,601	17,754

* vypočítané podľa ustanovení nariadenia v objeme 90 % z uskladňovacej kapacity zásobníkov t. j. percento plnenia zásobníka

** vypočítané na základe vzorca uvedeného v prílohe Vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) 2024/2995 z 29. novembra 2024 (zohľadnenie článku 6a ods. 2), ktorým sa stanovuje trajektória

plnenia s priebežnými cieľmi na rok 2025 pre každý členský štát s podzemnými zásobníkmi plynu na jeho území priamo prepojenými s jeho trhovou oblasťou pri uplatňovaní pravidla 35 % spotreby t. j. percento plnenia spotreby SR

- prepočítavací koeficient (hodnota spaľovacieho tepla objemového): 10,76 kWh/m³

Význam a prínosy podzemných zásobníkov zemného plynu

PZZP majú viacero pozitívnych vplyvov na fungovanie trhu s plynom a sektora energetiky vo všeobecnosti. Medzi kľúčové patria nasledovné:

- a) **Zabezpečenie plynulých dodávok:** PZZP sa používajú na vyrovnávanie rozdielov medzi dopytom a ponukou plynu. Dopyt po plyne často kolíše v závislosti od ročných období (napr. vyšší dopyt v zime kvôli vykurovaniu) alebo denného cyklu. Uskladnenie plynu umožňuje distribútorom zabezpečiť stabilné dodávky.
- b) **Energetická bezpečnosť:** Uskladnenie plynu poskytuje strategickú rezervu pre prípad prerušenia dodávok z vonkajších zdrojov, napríklad z technických, geopolitických alebo prírodných dôvodov. Zároveň môžu byť využité na pokrytie potreby plynu v prípade nečakaných havárií, odstávok infraštruktúry alebo krízových situácií.
- c) **Optimalizácia cien:** Plyn sa často nakupuje a uskladňuje v období, keď sú ceny nižšie (napr. v lete), a používa sa v čase, keď sú ceny vyššie (v zime). To umožňuje znížiť náklady a stabilizovať trhové ceny.
- d) **Podpora energetických systémov:** PZZP zohrávajú dôležitú úlohu v stabilizácii energetických sietí a umožňujú flexibilitu v integrácii obnoviteľných zdrojov energie, ktoré môžu byť nestabilné.
- e) **Sezónne vyrovnávanie:** V krajinách s výraznými sezónnymi rozdielmi v spotrebe energie (napr. stredná a severná Európa) zásobníky zabezpečujú dostatok plynu počas zimných mesiacov, keď spotreba výrazne rastie.

Vyššie uvedené vplyvy uskladnenia plynu v PZZP budú pozitívne vplývať na fungovanie trhu s plynom v Slovenskej republike.

Vývoj trhu s plynom v rámci jednotného trhu Európskej únie od roku 2021 a podzemných zásobníkov zemného plynu ako jeho súčasti

Prevádzkovateľ PZZP, štandardne nemôže obchodovať na veľkoobchodnom trhu s plynom a preto prenajíma zásobníky plynu užívateľom s prístupom k veľkoobchodnému trhu (napr. dodávateľa plynu pre koncových odberateľov alebo iného účastníka aktívne pôsobiaceho na veľkoobchodnom trhu s plynom), ktorý vie zásobník monetizovať.

Prevádzkovateľ PZZP, má s prevádzkou aktíva spojené náklady, ktoré sa v rámci svojej obchodnej činnosti snaží pokryť prenájomom zásobníka. Prevádzkovatelia ponúkajú PZZP v rámci diverzifikovaných produktov, ktoré sa líšia napríklad

- a) časom, na ktorý zásobníky prenajímajú (viacročné kontrakty, jednorôčné kontrakty, prípadne aj niekoľko mesačné kontrakty),

- b) rozdielnou mierou flexibility pri vtláčaní a ťažbe (za koľko dní je možné zásobník vyťažiť a navtláčať),
- c) počtom cyklov, ktoré možno v rámci roka v zásobníku realizovať (sezónne, či viaccyklické zásobníky),
- d) napojením zásobníka do prepravnej či distribučnej siete, prípadne do inej obchodnej zóny, alebo
- e) špecifickým nastavením služby, ako napr. inverzné či reverzné zásobníky.

Všetky tieto aspekty výrazne ovplyvňujú cenu, za ktorú je zásobník prenajímaný.

To, akú hodnotu má zásobník pre dodávateľa plynu pre koncových odberateľov alebo iného účastníka aktívne pôsobiaceho na veľkoobchodnom trhu s plynom, sa tiež líši a závisí od plánovaného využitia tohto aktíva. Existuje niekoľko štandardných konzervatívnych obchodných stratégií pre monetizáciu zásobníka, v rámci ktorých sa v jednom momente kupuje plyn na vtláčanie a zároveň predáva plyn s dodávkou v zime tak, aby sa minimalizovalo riziko nepriaznivého pohybu absolútnych cien:

- a) vtláčanie za spotové ceny a predaj za forwardové ceny,
- b) intrizický hedging (v jednom momente sa kupuje plyn na vtláčanie na forwarde letnej dodávky a predáva plyn za forwardovú cenu zimnej dodávky),
- c) tzv. „*rolling intrinsic hedging*“ kedy je vyššie uvedená stratégia optimalizovaná v závislosti od relatívnych zmien cien jednotlivých tenorov na forwardovej krivke,
- d) sofistikovanejšie metódy ako Delta hedging, ktoré pracujú aj s očakávaným vývojom absolútnych a relatívnych forwardových cien.

Popísané stratégie obchodovania majú potenciál priniesť výrazne rozdielne výsledky. Pre ilustráciu je nižšie uvedený prehľad toho, akú hodnotu by zásobník mohol priniesť subjektu, ktorý využíva PZZP pri jednoduchej stratégii vtláčania za spotové ceny a predaja za forwardové ceny. Z tabuľky nižšie vyplýva, že bez ďalšej optimalizácie a prihliadnutia na ďalšie pozitívne externality by priemerne vedel užívateľ zásobníka za ostatných 6 rokov vytvoriť výnos vo výške 7,9 eur/MWh.

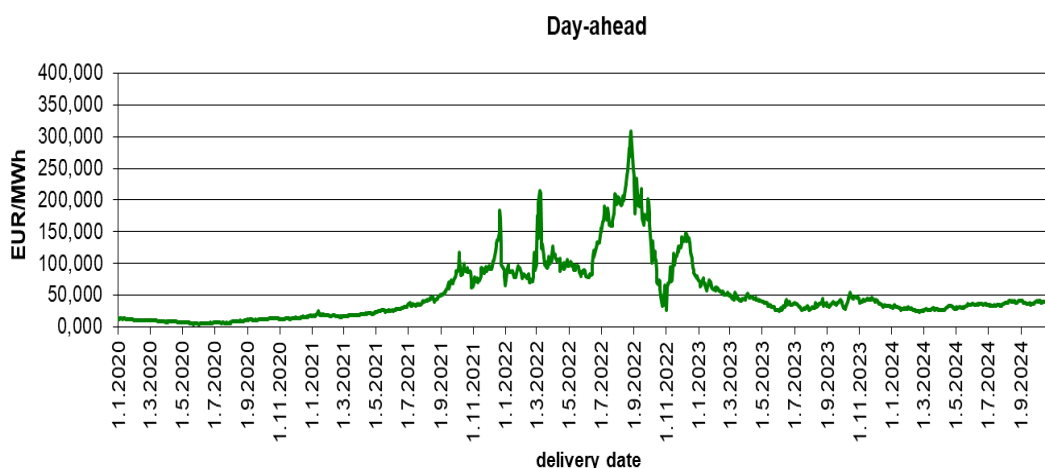
Tabuľka: Ohodnotenie zásobníka na základe jednoduchej obchodnej stratégie

Rok	WIN (eur/MWh)	Day ahead (eur/MWh)	Spread
2019	19,0	12,0	7,1
2020	12,2	6,7	5,5
2021	37,3	36,8	0,5
2022	162,3	149,6	12,7
2023	50,8	34,5	16,3
2024	38,5	33,4	5,1
Priemer	53,4	45,5	7,9

Z vyššie uvedených hodnôt je tiež zrejma výrazná medziročná variabilita výsledkov, ktoré naznačujú, že takáto stratégia nemusí byť optimálna, dáva však predstavu o hodnote PZZP.

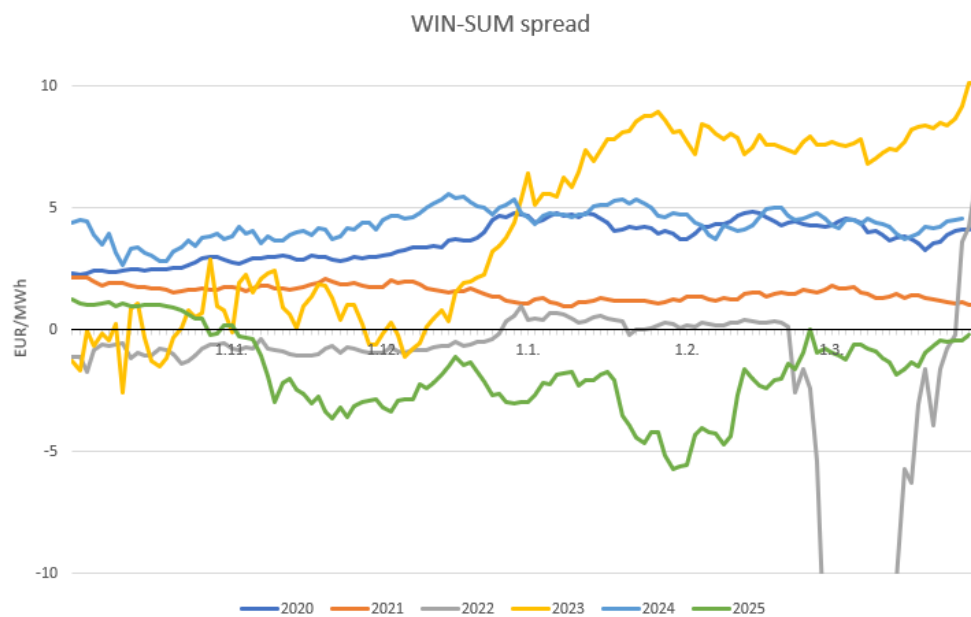
Východiskom pre trhovú ocenenie zásobníka je, najmä v prípade prenájmov PZZP na kratšie obdobie, rozdiel forwardových cien medzi dodávkou v letných a zimných mesiacoch (tzv. SUM-WIN spread) upravený o volatilitu cien (vyššia volatilita cien zvyšuje hodnotu opcie, ktorú cena za prenájom PZZP predstavuje). Vyšší rozdiel cien medzi plynom s dodávkou v zime a v lete a vyššia volatilita cien, zvyšujú hodnotu zásobníka a naopak. Práve v posledných rokoch prevažovalo v rámci jednotného trhu Európskej únie obdobie extrémne volatilných cien plynu, keď sa ich rozptyl pohyboval od 3 eur/MWh v roku 2020 až po cenu presahujúcu 300 eur/MWh v roku 2022.

Graf: Vývoj spotových cien plynu

V rokoch 2020 až 2024 dosahovala priemerná hodnota SUM-WIN spreadu hodnotu cca 2,19 eur/MWh, pričom spread bol vo všetkých rokoch takmer celý čas v kladných hodnotách. V priebehu minulých rokov bola cena plynu počas zimy vyššia ako v lete a účastníci trhu s plynom boli motivovaní využívať kapacity PZZP na komerčné účely, keďže ich využívanie generovalo zisk. Výnimku z kladných hodnôt SUM-WIN spreadu priniesol rok 2022, kedy obavy zo zastavenia dodávok plynu z Ruskej federácie krátkodobo spôsobili, že hodnoty SUM-WIN spreadu boli záporné. Išlo však o veľmi krátke obdobie vysokej volatility cien.

Graf: vývoj SUM-WIN spreadu na trhu THE (Trading Hub Europe)

Tabuľka: SUM-WIN spreadu na trhu THE (Trading Hub Europe)

Rok	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Medián	3,74	1,55	- 0,70	5,15	4,43	-1,83
Volatilita	0,79	0,30	9,43	3,74	0,61	1,71

Vývoj trhu s plynom v rámci jednotného trhu Európskej únie a podzemných zásobníkov zemného plynu ako jeho súčasti v roku 2025

V rámci vývoja na veľkoobchodnom trhu s plynom v poslednom období, ako je zrejmé z vyššie uvedeného grafu, však boli hodnoty SUM-WIN spreadu od konca októbra 2024 stabilne záporné. Vývoj na veľkoobchodnom trhu s plynom spôsobil, že neexistoval komerčný dôvod pre uzatvorenie nových zmlúv na prenájom kapacity v PZZP, ani na nákup plynu pre účely jeho uskladnenia v PZZP. Jednou z hlavných príčin vyššie uvedeného stavu môže byť aj povinnosť uskladniť plyn v PZZP k 1.11. kalendárneho roka v zmysle nariadenia, ktorá pri limitovaných dodávkach plynu počas leta umelo udržuje zvýšený dopyt a očakávanie zvýšených dodávok plynu počas zimy 2025/2026. Ďalšími príčinami je očakávané spustenie nových kapacít LNG v priebehu roka 2025 a možné obnovenie tokov plynu cez Ukrajinu.

V rámci novelizácie nariadenia je predmetom diskusie práve úprava povinnosti uskladniť plyn v PZZP k 1.11. kalendárneho roka. Vzhľadom na dĺžku legislatívneho procesu však nemožno očakávať, že finálne znenie novelizácie nariadenia ovplyvní povinnosť uskladniť plyn v PZZP k dátumu potrebnému na začatie vtláčania potrebného množstva plynu tak, aby bolo v PZZP

k dispozícii relevantné množstvo plynu pred začiatkom vykurovacej sezóny 2025/2026. Rast veľkoobchodných cien plynu s dodávkou v zime 2025/2026 limitujú očakávané vyššie dodávky plynu do EÚ. Vzhľadom na uvedené preto nákup plynu s dodávkou v lete 2025 na účely jeho uskladnenia v PZZP nebude prebiehať v množstvách potrebných v záujme posilnenia bezpečnosti a pravidelnosti dodávok plynu pre koncových odberateľov pretože nie je komerčne zaujímavý, resp. ak bude prebiehať, tak za nepriaznivých ekonomických podmienok.

Zároveň však platí, že prípadná nízka naplnenosť zásobníkov môže v neskoršej fáze vtlačeného cyklu viesť k výraznejšiemu nárastu veľkoobchodných cien plynu s dodávkou v zime 2025/2026 a vytvoreniu stavu, ktorú bude pôsobiť motivačne na uskladnenie plynu v PZZP z komerčných dôvodov – je však potrebné uviesť, že s pribúdajúcim časom môže takáto situácia nastať v období roka, kedy vzhľadom na presne stanovené maximálne vtláčné množstvá nebude technicky možné vtlačiť do PZZP množstvo plynu na bezproblémové zvládnutie zimy, resp. to povedie k výraznému rastu aj spotových cien. Celkovo tak môže odklad rozhodnutia uskladniť určené množstvo plynu v PZZP ohroziť celkovú energetickú bezpečnosť.

Z hľadiska cieľov VHZ je preto nevyhnutné stanoviť povinnosti tak, aby sa plyn uskladnený v PZZP pred vykurovacou sezónou 2025/2026 využil na účely bezpečnej a plynulej dodávky pre koncových odberateľov v Slovenskej republike a len podporne na účely plnenia povinností v zmysle Nariadenia. V období vysokej volatility veľkoobchodných cien plynu by stanovenie povinností vo VHZ len na účely plnenia nariadenia umožňovalo využiť uskladnený plyn na účely špekulatívnych obchodov a jeho vyťaženie na účely iné ako je dodávka koncovým odberateľom v Slovenskej republike. V súvislosti s prioritným cieľom VHZ podporiť úroveň bezpečnosti a pravidelnosti dodávok plynu koncovým odberateľom, je preto navrhované stanoviť v rámci povinností vo VHZ aj povinnosť využitia uskladneného plynu (teda ťažby zo zásobníka) na účely dodávky koncovým odberateľom v Slovenskej republike a zároveň ako subjekt povinností určiť SPP, ktorý plní na trhu dodávky plynu úlohy DPI.

Slovenská republika je vzhľadom na veľkosť PZZP v zmysle nariadenia povinná k 1.11.2025 povinná uskladniť v PZZP plyn zodpovedajúci aspoň 35 % priemernej spotreby koncových zákazníkov za posledných 5 rokov, t. j. 17,754 TWh z priemeru spotreby v rokoch 2020 až 2024.

4. Popis navrhovaného riešenia

Na základe vyššie popísaného stavu, osobitne úrovne SUM-WIN spreadu v priebehu roka 2025, nie je uskladnenie plynu do PZZP pre nadchádzajúcu vykurovaciu sezónu 2025/2026 ekonomicky návratné, t. j. nie je možné vylúčiť, že dodávateľia plynu správajúci sa výhradne komerčne, by plyn na vykurovaciu sezónu 2025/2026 nakupovali s dodávkou v zime bez použitia zásobníka (resp. len s ich krátkodobým využitím) a uskladnili by v zásobníku plyn len v nevyhnutnej miere na plnenie svojich povinností vyplývajúcich napríklad zo zabezpečenia štandardu bezpečnosti.

Dodávateľia plynu koncovým odberateľom štandardne využívajú uskladnený plyn na pokrytie spotreby a vykrývanie dennej a mesačnej flexibility svojho portfólia. Iní účastníci aktívne pôsobiaci na veľkoobchodnom trhu s plynom uskladnený plyn štandardne fyzicky odpredávajú

v rovnomerných (flatových) dodávkach na trhu s dodávkou v období s najvyššou cenou a často takto uskladnený plyn v Slovenskej republike využívajú na vykryvanie dopytu v inom štáte.

V prípade pretrvávajúcej situácie ohľadne hodnoty SUM-WIN spreadu je preto pravdepodobné, že by Slovenská republika nemusela byť schopná splniť povinnosť vyplývajúcu jej z nariadenia a na jej splnenie je potrebné prijať osobitné opatrenie vo forme VHZ.

Zohľadňujúc celkové prínosy plynu uskladneného v PZZP, pozíciu plynu v energetickom mixe Slovenskej republiky a osobitne v sektore vykurovania a teda predovšetkým aj posilnenie úrovne bezpečnosti dodávok plynu vo vykurovacej sezóne, sa ako najvhodnejšie javí zabezpečenie povinnosti uskladniť plyn v PZZP podľa nariadenia v spojení s jeho využitím na účely dodávky plynu pre koncových odberateľov v Slovenskej republike. Takým spôsobom by uskladnený plyn poskytoval zároveň dostatočnú flexibilitu a mal pozitívny vplyv na stabilitu cien v prípade väčších výkyvov v spotrebe odberateľov v Slovenskej republike.

Na vykázanie splnenia povinnosti v zmysle nariadenia, je tiež potrebné zabezpečiť, aby užívatelia PZZP uskladňovali a ťažili plyn v súlade s trajektóriou a priebežnými cieľmi stanovenými Vykonávacím nariadením.

Berúc do úvahy postavenie jednotlivých subjektov na trhu s plynom v Slovenskej republike sa ako najvhodnejšia alternatíva na zabezpečenie uskladnenia určeného množstva plynu v PZZP v súlade s nariadením javí uloženie povinnosti vo VHZ pre SPP, ktorý plní na trhu dodávky plynu úlohy DPI.

SPP zabezpečuje dodávku plynu pre koncových odberateľov v Slovenskej republike s celkovým ročným spotrebovaným množstvom plynu cca 30 TWh, z čoho spotreba v období od 1.11. do 30.4. tvorí cca 21 TWh. SPP preto dlhodobo disponuje rezervovanou kapacitou v PZZP vo výške 9 TWh. V predchádzajúcej vykurovacej sezóne 2024/2025 disponovalo SPP celkovou kapacitou až 17 TWh plynu v PZZP. Výška odhadovanej spotreby zákazníkov SPP ako aj jeho úloha DPI vytvárajú dostatočnú záruku, že plyn uskladnený v PZZP v prípade uloženia povinnosti vo VHZ využije prioritne pre odberateľov plynu v Slovenskej republike.

Náklady súvisiace s plnením VHZ by sa v zmysle zákona mali uhrádzať až nasledovný rok, teda až v roku 2026. Uloženie povinnosti vo VHZ pre SPP by vzhľadom na určený mechanizmus výpočtu a preukazovania vzniknutých nákladov zabezpečil krytie nevyhnutných nákladov na zaistenie uskladnenia plynu, bez dopadu na hospodársky výsledok SPP a budúcu dividendu voči štátu. Plnenie povinností vo VHZ prostredníctvom SPP by preto, v porovnaní s ďalšími zvažovanými variantami, malo minimalizovať vplyv na štátny rozpočet, keďže by jeho plnenie zabezpečoval subjekt v 100 % vlastníctve štátu a z pohľadu štátneho rozpočtu by poskytnutie kompenzácie malo byť v niekoľkoročnom horizonte neutrálne (výdavok vo forme kompenzácie sa vráti do štátneho rozpočtu vo forme dividendy).

Vzhľadom na postavenie SPP na trhu a úlohy vyplývajúce mu ako DPI má spoločnosť dostatok skúseností s manažmentom využívania PZZP, využívaním všetkých dostupných nástrojov na minimalizáciu nákladov spojených so zabezpečením zásob plynu, vrátane finančných derivátov. Plyn nakúpený podľa povinností vyplývajúcich z nariadenia na účely uskladnenia

v PZZP v letných mesiacoch roka 2025, by SPP v okamihu vtláčania finančne dehedgeovalo (odpredalo) na zimné obdobie (podľa ťažobných kriviek a trajektórie uskladnenia určenej v zmysle nariadenia a Vykonávacieho nariadenia) s forwardovou cenou. SPP by tak nevznikala otvorená pozícia, ktorá by mohla mať dodatočný negatívny dopad na náklady spojené v plnení VHŽ. Následne, v čase fyzickej ťažby plynu z PZZP, by si SPP vyrovnal finančné pozície voči financujúcej banke, takže uskladnený plyn by vždy bol vyťažený z PZZP len na účely pokrytia spotreby koncových odberateľov v Slovenskej republike. Keďže povinnosť postupného čerpania zásob plynu a čerpanie len pre účely dodávky pre koncových odberateľov v Slovenskej republike by bola súčasťou povinností v rámci VHŽ, posilnila by sa tiež úroveň bezpečnosti a plynulosti dodávky plynu koncovým odberateľom.

Z hľadiska náhrady nákladov súvisiacich s plnením povinností vo VHŽ by prípadné uloženie povinnosti zabezpečiť uskladnenie plynu v PZZP v množstvách zodpovedajúcich nariadeniu pre SPP znamenalo, že zohľadňujúc ustanovenia § 24 a nasl. zákona, by sa náhrada nákladov nevzťahovala na náklady, ktoré by vznikali spoločnosti SPP zo záväzkov uzavretých pred uložením povinností vo VHŽ, teda ani na náklady za kapacitu v PZZP rezervovanú v objeme 9 TWh na základe existujúcej zmluvy. V súlade s § 24a ods. 1 zákona sa financovanie povinností uložených vo VHŽ vykonáva ako náhrada čistých nákladov povinnosti uloženej vo VHŽ, pričom v zmysle § 24b ods. 2 zákona sa čisté náklady povinnosti uloženej vo VHŽ vypočítajú ako rozdiel medzi čistými nákladmi poskytovateľa povinnosti vo VHŽ a čistými nákladmi toho istého poskytovateľa povinnosti vo VHŽ, ak by povinnosť uloženú vo VHŽ neposkytoval. Pri určení čistých nákladov povinnosti uloženej vo všeobecnom hospodárskom záujme sa berie do úvahy aj nákladová efektívnosť poskytovania povinnosti vo všeobecnom hospodárskom záujme a primeraný zisk. Predmetom kompenzácie čistých nákladov VHŽ v súlade s § 24 a nasl. zákona by bola len náhrada nákladov na dodatočnú kapacitu v PZZP a prípadnú komoditnú stratu z rozdielu medzi nákupom a predajom plynu uskladneného v PZZP, ktorá zodpovedá hodnote SUM-WIN spreadu. Predmetom kompenzácie by teda neboli náklady na skladovaciu kapacitu plynu v objeme 9 TWh (vypočítaný náklad v hodnote 56 mil. eur uvedený v tabuľke nižšie).

Vzhľadom na to, že Úrad pre reguláciu sieťových odvetví stanovil prostredníctvom cenovej regulácie maximálnu cenu za prenájom skladovacích kapacít vo výške 6,55 eur/MWh, náklady na dodatočnú kapacitu v PZZP, ktorú by si SPP muselo zazmluvniť v objeme 8,754 TWh, zodpovedajú pri jednotkovom náklade 6,55 eur/MWh nákladu 57,2 mil. eur.

Okrem zazmluvnenia dodatočnej kapacity PZZP priamo od prevádzkovateľa PZZP by SPP mohol v záujme minimalizácie nákladov využiť možnosti zazmluvnenia dodatočnej kapacity v PZZP prostredníctvom iného účastníka aktívne pôsobiaceho na veľkoobchodnom trhu s plynom, ktorý disponuje voľnou kapacitou v PZZP. Takýto spôsob by SPP umožnil dodatočnú optimalizáciu nákladov na plnenie povinností.

	Rozdelenie nákladov so zohľadnením z pohľadu SPP (základná rezervovaná kapacita a dodatočná kapacita)		Celkovo pre SR – ak by sa povinnosť zabezpečila cez SPP
	9 TWh	8,754 TWh	17,754 TWh
náklady na skladovaciu kapacitu v mil. eur/rok	56 * (náklad nie je predmetom VHZ)	57,2 **	113,2
náklady z rozdielu trhových cien	Vzhľadom na úroveň veľkoobchodných cien plynu a kladnú hodnotu SUM-WIN spread k dátumu prijatia VHZ by náklady z titulu aktuálneho rozdielu trhových cien nemali vznikať a kladná hodnota SUM-WIN spread umožňuje znížiť náklady na skladovaciu kapacitu. (tento vývoj sa denne mení – v prípade zmeny vývoja je potrebné pripočítať k celkovým nákladom)		
Celkové náklady VHZ v mil. eur/rok	0	57,2	57,2

* Náklady vypočítané zo zmluvnej ceny za skladovaciu kapacitu na 2025 (SPP a NAFTA a.s.).

** Náklady vypočítané z odhadu ceny za skladovaciu kapacitu vo výške 6,55 eur/MWh.

5. Analýza vplyvu navrhovaných opatrení na účastníkov trhu s plynom

Navrhované povinnosti vo VHZ budú mať pozitívny vplyv na stabilnú dodávku plynu pre koncových odberateľov. Vzhľadom na mechanizmus kompenzácie čistých nákladov v súlade s § 24 a nasl. zákona navrhované povinnosti vo VHZ nemajú priamy vplyv na ceny pre odberateľov plynu.

6. Analýza vplyvu navrhovaných opatrení na rozpočet verejnej správy

Navrhované povinnosti vo VHZ majú indikatívny vplyv na rozpočet verejnej správy v rozsahu 57,2 mil. eur. Výpočet nákladov na skladovaciu kapacitu a na pokrytie cenového rozdielu forwardových cien medzi dodávkou v letných a zimných mesiacoch vychádza zo skutočností známych v čase prípravy materiálu, pričom na samotné plnenie povinností vo VHZ môžu mať vplyv ďalšie faktory, ktoré nie je možné v súčasnosti kvantifikovať.

Pri výpočte čistých nákladov povinnosti uložených vo všeobecnom hospodárskom záujme vypočítaných po ukončení roku poskytovania povinnosti VHZ (teda v 2026) sa zohľadnia všetky požiadavky zákona o energetike determinujúce spôsob výpočtu týchto nákladov.

7. Analýza vplyvu navrhovaných opatrení na podnikateľské prostredie

Navrhované povinnosti vo VHZ budú mať pozitívny vplyv na stabilnú dodávku plynu pre koncových odberateľov. Vzhľadom na mechanizmus kompenzácie čistých nákladov v súlade

s § 24 a nasl. zákona navrhované povinnosti vo VHZ nemajú priamy vplyv na ceny pre odberateľov plynu.

8. Analýza vplyvu navrhovaných opatrení na odberateľov v domácnosti (analýza sociálnych vplyvov)

Navrhované povinnosti vo VHZ budú mať pozitívny vplyv na stabilnú dodávku plynu pre koncových odberateľov. Vzhľadom na mechanizmus kompenzácie čistých nákladov v súlade s § 24 a nasl. zákona navrhované povinnosti vo VHZ nemajú priamy vplyv na ceny pre odberateľov v domácnosti.

9. Záver

Jedným z legitímnych prostriedkov na zabezpečenie bezpečnosti siete vrátane zabezpečenia pravidelnosti, kvality a ceny dodávok plynu vyplývajúcich z nariadenia a posilnenia plynulosti dodávky plynu koncovým odberateľom v Slovenskej republike je aj využitie VHZ v zmysle zákona.

Odporúča sa, aby vláda Slovenskej republiky prerokovala a na základe § 24 ods. 2 zákona schválila VHZ a zároveň uložila podpredsedníčke vlády a ministerke hospodárstva úlohu vo VHZ uložiť pre spoločnosť SPP nasledovné povinnosti:

1. zabezpečiť, priamo alebo prostredníctvom zmlúv s inými účastníkmi aktívne pôsobiacimi na veľkoobchodnom trhu s plynom, uskladnenie plynu v PZZP na území Slovenskej republiky v zmysle článku 6a nariadenia a Vykonávacieho nariadenia v nasledovných množstvách a termínoch:
 - a) 5,724 TWh k 1. júlu 2025
 - b) 14,601 TWh k 1. septembru 2025
 - c) 17,754 TWh k 1. novembru 2025
2. zabezpečiť postupné čerpanie zásob plynu len pre účely dodávky pre koncových odberateľov v SR.